Na podlagi četrtega odstavka 348. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US, 133/23 in 90/25; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) minister za finance izdaja

PRAVILNIK

O PODROBNEJŠIH PRAVILIH IN MINIMALNIH ZAHTEVAH, KI JIH ZAVAROVALNICA ALI POKOJNINSKA DRUŽBA UPOŠTEVATA PRI IZRAČUNU POKOJNINSKE RENTE

1. člen

(vsebina pravilnika)

(1) Ta pravilnik določa podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih je treba upoštevati pri izračunu pokojninske rente iz drugega odstavka 340. člena ZPIZ-2 in pripisu dobička.

(2) Pri določitvi pravil in minimalnih zahtev iz tega pravilnika se upošteva, da pokojninska renta predstavlja obliko periodičnega dohodka po upokojitvi, namenjenega prispevanju k materialni in socialni varnosti zavarovanca, zato so izplačila razporejena skozi čas tako, da renta po svoji ekonomski vsebini ne predstavlja enkratnega ali skoraj enkratnega izplačila sredstev.

(3) Pravilnik določa pravila za izračun pokojninskih rent glede na:

- trajanje izplačevanja pokojninske rente (doživljenjske ali časovno omejene rente),
- način določitve višine izplačil (rente z vnaprej določeno višino ali rente, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje in je višina izplačil v celoti ali delno odvisna od donosnosti kritnega sklada) in
- način ugotavljanja dobička in način njegovega pripisa.

Obrazložitev k 1. členu

Člen določa predmet urejanja pravilnika. Pravilnik je izdan na podlagi četrtega odstavka 348. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US, 133/23 in 90/25; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2), ki določa, da minister, pristojen za finance, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za delo, predpiše podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih morata zavarovalnica oziroma pokojninska družba upoštevati pri izračunu pokojninske rente.

Namen pravilnika je vzpostaviti enoten normativni okvir za izračun pokojninskih rent, ki zagotavlja primerljivo obravnavo zavarovancev, preglednost pokojninskih produktov ter ustrezno ravnovesje med interesi zavarovancev in izvajalcev. Pravilnik določa metodološka pravila za izračun rent glede na njihove ekonomske in aktuarske značilnosti. Pri tem izhaja iz dejstva, da se pokojninske rente med seboj razlikujejo glede trajanja izplačevanja, razporeditve finančnih in zavarovalnih tveganj ter načina določanja višine izplačil.

Drugi odstavek člena pojasnjuje temeljno izhodišče pravilnika. ZPIZ-2 sistem dodatnega zavarovanja opredeljuje kot sistem, katerega namen je pridobitev pravice do predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente oziroma pravice do dodatne pokojnine. Hkrati ZPIZ-2 določa, da se dodatna

pokojnina izplačuje v obliki pokojninske rente, pokojnino pa opredeljuje kot redni prejemek, ki uživalcu zagotavlja materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti zavarovanca. Pri pripravi pravilnika je bilo zato upoštevano, da pokojninska renta ni zgolj tehnična oblika izplačevanja privarčevanih sredstev, temveč poseben pokojninski produkt, katerega namen je zagotavljanje periodičnega dohodka po upokojitvi ter prispevanje k dolgoročni materialni in socialni varnosti zavarovanca.

Iz navedenega izhaja tudi zahteva, da so izplačila razporejena skozi čas tako, da renta po svoji ekonomski vsebini ne predstavlja enkratnega ali skoraj enkratnega izplačila sredstev. Takšna ureditev ne omejuje razvoja novih oblik rent, temveč zagotavlja ohranitev temeljne funkcije dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki ni zgolj izplačilo privarčevanih sredstev, ampak zagotavljanje dodatnega dohodka v obdobju po upokojitvi.

Takšna ureditev je skladna tudi z mednarodnimi usmeritvami na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja. OECD in Evropska komisija poudarjata, da je temeljni namen pokojninskih produktov zagotavljanje dolgoročnega dohodka po upokojitvi ter zmanjševanje tveganja, da bi posameznik sredstva iz dodatnega pokojninskega zavarovanja porabil v kratkem času in v poznejših letih ostal brez dodatnega vira dohodka. Zato se pokojninski produkti praviloma obravnavajo kot dolgoročni produkti, namenjeni zagotavljanju finančne varnosti v starosti, in ne kot oblika pospešenega izplačila privarčevanih sredstev.

Drugi odstavek 340. člena ZPIZ-2 določa tri temeljne elemente, na podlagi katerih pravilnik ureja izračun pokojninskih rent.

Prvi element predstavlja trajanje izplačevanja pokojninske rente. Pravilnik razlikuje med doživljenjskimi rentami in časovno omejenimi rentami. Trajanje izplačevanja pomembno vpliva na prevzeta tveganja izvajalca in zavarovanca, zlasti na tveganje dolgoživosti ter na način oblikovanja matematičnih rezervacij in drugih aktuarskih podlag za izračun rente.

Drugi element predstavlja način določitve višine izplačil. Pri tem pravilnik razlikuje med rentami z vnaprej določeno višino izplačil in rentami, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. Pri rentah z vnaprej določeno višino izvajalec prevzema obveznost zagotavljanja dogovorjene ravni izplačil, medtem ko je pri rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, višina izplačil v celoti ali delno odvisna od donosnosti kritnega sklada.

Tretji element predstavlja način ugotavljanja dobička in njegovega pripisa. Pravilnik uvaja enoten okvir za ugotavljanje tehničnega izida kritnega sklada ter pravila glede pripisa ustvarjenega dobička zavarovancem in morebitnega deleža izvajalca. S tem se zagotavlja pregledna in predvidljiva ureditev delitve ekonomskih učinkov upravljanja sredstev kritnega sklada med zavarovance in izvajalca.

V primerjavi s prejšnjo ureditvijo pravilnik uvaja bolj načelen in ekonomsko usmerjen pristop. Takšen pristop omogoča razvoj novih produktov ter prilagajanje pokojninskih rent razmeram na finančnih trgih in potrebam zavarovancev.

Pravilnik hkrati ohranja temeljno funkcijo pokojninske rente kot periodičnega dohodka, namenjenega zagotavljanju finančne varnosti v obdobju po upokojitvi. Ne glede na izbrano obliko rente ali razporeditev tveganj med izvajalcem in zavarovancem izhaja pravilnik iz načela, da mora pokojninska renta po svoji ekonomski vsebini predstavljati trajnejši dohodek, ki se izplačuje v časovno razporejenih zneskih, in ne enkratnega ali skoraj enkratnega izplačila privarčevanih sredstev.

Predlagana ureditev tako združuje dva ključna cilja dodatnega pokojninskega zavarovanja. Na eni strani omogoča večjo fleksibilnost pri oblikovanju pokojninskih rent in razvoj produktov, ki se razlikujejo

glede na razporeditev tveganj in pričakovane donose, na drugi strani pa ohranja temeljne varovalke pokojninskega sistema, zlasti preglednost, primerljivost produktov ter zagotavljanje dolgoročnega dohodkovnega toka za upravičence do pokojninskih rent.

2. člen

(zneski pokojninske rente)

Zneski pokojninskih rent se lahko v posameznih obdobjih izplačevanja razlikujejo v skladu s pokojninskim načrtom.

Obrazložitev k 2. členu

Člen določa, da se lahko zneski pokojninskih rent v posameznih obdobjih izplačevanja razlikujejo, če tako določa pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente. Določba omogoča oblikovanje različnih vrst pokojninskih rent, pri katerih višina izplačil ni nujno ves čas enaka, temveč se lahko spreminja v skladu s pravili, določenimi v pokojninskem načrtu.

Določba tako omogoča oblikovanje pokojninskih rent, pri katerih se višina izplačil načrtno spreminja skozi obdobje izplačevanja. To vključuje zlasti rente z naraščajočimi ali padajočimi izplačili ter druge oblike rent, pri katerih se izplačila prilagajajo vnaprej določenim pravilom. Pri tem mora biti tudi pri takšnih rentah ohranjena temeljna značilnost pokojninske rente kot periodičnega dohodka, ki je časovno razporejen skozi daljše obdobje.

Variabilnost izplačil je lahko posledica različnih ekonomskih in aktuarskih značilnosti posameznega produkta. Med drugim lahko izhaja iz pripisa dobička kritnega sklada, iz usklajevanja rente z vnaprej določenimi pravili ali iz gibanja vrednosti sredstev pri rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. Takšna ureditev omogoča oblikovanje pokojninskih rent, ki se prilagajajo značilnostim posameznega produkta in razmeram na finančnih trgih.

3. člen

(izplačevanje rent)

(1) V izračunu pokojninske rente se upošteva prenumerandno izplačevanje rent. Renta za tekoče obdobje se izplača, če je zavarovanec na začetku obdobja živ. V primeru zajamčenega obdobja izplačevanja pokojninskih rent se rente v zajamčenem obdobju izplačujejo ne glede na to, ali je zavarovanec živ.

(2) Renta za tekoče obdobje se izplača najkasneje deseti delovni dan po začetku obdobja, na katerega se renta nanaša.

Obrazložitev k 3. členu

Člen določa temeljna pravila glede načina izplačevanja pokojninskih rent.

Prvi odstavek določa, da se pri izračunu pokojninske rente upošteva prenumerandno izplačevanje rent. To pomeni, da se renta za posamezno obdobje izplačuje na začetku obdobja, na katerega se nanaša. Takšna ureditev je v aktuarski in finančni praksi običajna, saj pokojninska renta predstavlja dohodek za financiranje tekočih življenjskih potreb zavarovanca. Prenumerandno izplačevanje vpliva tudi na izračun višine pokojninske rente, ker zaradi zgodnejšega izplačila povečuje sedanjo vrednost obveznosti izvajalca.

Določba hkrati opredeljuje trenutek, ki je odločilen za ugotavljanje upravičenosti do izplačila rente. Renta za posamezno obdobje se izplača, če je zavarovanec na začetku obdobja živ. S tem se določa enoten in objektivno preverljiv kriterij za nastanek pravice do izplačila ter zagotavlja pravna in aktuarska jasnost pri obravnavi primerov smrti zavarovanca med posameznim obdobjem izplačevanja.

Posebna ureditev velja za rente, ki vključujejo zajamčeno obdobje izplačevanja. V tem primeru se rente v zajamčenem obdobju izplačujejo ne glede na to, ali je zavarovanec živ. Takšna ureditev omogoča, da del rente vključuje dodatno finančno varnost za upravičence zavarovanca v primeru njegove smrti pred iztekom zajamčenega obdobja. Po izteku zajamčenega obdobja se ponovno uporablja splošno pravilo izplačevanja, ki je vezano na preživetje zavarovanca. Določba tako omogoča kombiniranje zavarovalnega elementa dolgoživosti in elementa zajamčenih izplačil v okviru iste pokojninske rente.

Drugi odstavek določa rok za izplačilo pokojninske rente. Izvajalec mora rento za tekoče obdobje izplačati najpozneje deseti delovni dan po začetku obdobja, na katerega se izplačilo nanaša. Namen določbe je zagotoviti pravočasno in predvidljivo izplačevanje pokojninskih rent ter zavarovancem omogočiti stabilen in zanesljiv denarni tok. Hkrati določba vzpostavlja enoten minimalni standard izvajanja za vse izvajalce pokojninskih rent.

Člen tako vzpostavlja pregleden in enoten okvir za izplačevanje pokojninskih rent, ki je skladen z aktuarskimi načeli in temeljnim namenom pokojninske rente kot periodičnega dohodka. Določba prispeva k pravni varnosti zavarovancev ter zagotavlja jasno opredelitev trenutka nastanka pravice do izplačila in rokov za njeno izpolnitev.

4. člen

(tehnični izid kritnega sklada)

(1) Zavarovancu pripada dobiček kritnega sklada, ki se ugotavlja na podlagi tehničnega izida kritnega sklada.

(2) Tehnični izid kritnega sklada za posamezno obračunsko obdobje, ki je enako koledarskemu letu, se določi kot:

$$T_t = I_t - O_t - (V_t - V_{\{t-1\}}),$$

kjer je:

- T_t tehnični izid kritnega sklada v obdobju,
- V_t vrednost matematičnih rezervacij na koncu obdobja,
- $V_{\{t-1\}}$ vrednost matematičnih rezervacij na začetku obdobja,

– O_t odhodki za izplačila iz naslova pokojninskih rent v obdobju in odhodki od naložb ter stroški navedeni v pokojninskem načrtu in neposredni stroški v skladu s 13. členom tega pravilnika,

– I_t prenosi sredstev v obdobju in prihodki od naložb.

(3) Matematična rezervacija je sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih obveznosti iz pokojninskih rent vključno s stroški potrebnimi za izvajanje teh pogodb, izračunana z aktuarskimi predpostavkami, uporabljenimi za določitev posamezne rente oziroma za izračun povečanja rente zaradi pripisa dobička. Če se ob sklenitvi rente uporabljajo diskontni faktorji, določeni iz terminske strukture obrestnih mer, se ti faktorji ne prilagajajo zaradi sprememb tržnih obrestnih mer.

(4) Dobiček kritnega sklada, ki pripada zavarovancem, je tehnični izid kritnega sklada za obračunsko obdobje, zmanjšan za povečanje rezerve kritnega sklada v obračunskem obdobju iz drugega odstavka 5. člena ter povečan za tisti del zmanjšanja rezerve kritnega sklada v obračunskem obdobju iz petega odstavka 5. člena, ki je namenjen pripisu dobička zavarovancem, in zmanjšan za delež izvajalca v tehničnem izidu kritnega sklada iz 11. oziroma 12. člena tega pravilnika.

(5) Dobiček kritnega sklada se lahko v skladu s pokojninskim načrtom pripiše kot:

- trajno povišanje pokojninske rente;
- povišanje pokojninske rente za določeno obdobje;
- enkratno dodatno izplačilo poleg pokojninske rente.

(6) Dobiček kritnega sklada, ki pripada zavarovancem, se v celoti pripiše zavarovancem najkasneje aprila tekočega leta za preteklo leto. Pripis dobička se upošteva pri določanju prihodnjih izplačil pokojninske rente v skladu s pokojninskim načrtom za izplačevanje pokojninskih rent. Za določitev povečanja rente se upoštevajo enake predpostavke, kot so se za izračun rente uporabljale v izračunu pokojninske rente, ali predpostavke, ki so za povečanje pokojninske rente določene v pokojninskim načrtom za izplačevanje pokojninskih rent.

(7) Do dobička za preteklo leto so upravičeni zavarovanci, ki so imeli v preteklem letu veljavno polico za izplačevanje rent in je v izračunu pokojninskih rent upoštevana obrestna mera nižja od nominalne letne stopnje donosnosti iz petega odstavka 11. člena tega pravilnika. Osnova za delitev dobička je povprečna višina matematične rezervacije izračunana kot aritmetična sredina dvanajstih mesečnih vrednosti matematičnih rezervacij.

(8) Ne glede na šesti in sedmi odstavek tega člena se pri pokojninskih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, dobiček kritnega sklada, določen v skladu s četrtim odstavkom tega člena, neposredno odraža v vrednosti enot premoženja kritnega sklada.

Obrazložitev k 4. členu

Člen ureja način ugotavljanja dobička kritnega sklada, njegovo povezavo s tehničnim izidom kritnega sklada ter pravila glede pripisa dobička zavarovancem. Namen določbe je zagotoviti pregleden in ekonomsko utemeljen mehanizem ugotavljanja presežka sredstev nad obveznostmi kritnega sklada ter določiti način njegove uporabe v korist zavarovancev in za druge namene, določene s tem pravilnikom.

Prvi odstavek določa temeljno načelo, da zavarovancem pripada dobiček kritnega sklada. Dobiček se ugotavlja na podlagi tehničnega izida kritnega sklada, ki predstavlja osrednji pokazatelj uspešnosti

poslovanja kritnega sklada v posameznem obračunskem obdobju. Določba izhaja iz načela, da koristi, ki nastanejo pri upravljanju sredstev kritnega sklada, pripadajo primarno zavarovancem.

Drugi odstavek določa način izračuna tehničnega izida kritnega sklada. Tehnični izid se ugotavlja kot razlika med prihodki in prenosi sredstev na eni strani ter odhodki in spremembo matematičnih rezervacij na drugi strani. Formula temelji ugotavljanju presežka sredstev nad obveznostmi kritnega sklada v posameznem obračunskem obdobju. Pri tem se upoštevajo vsi prihodki od naložb in prenosi sredstev v kritni sklad, izplačila pokojninskih rent, odhodki od naložb, stroški določeni v pokojninskem načrtu in neposredni stroški v skladu z 13. členom tega pravilnika ter spremembe matematičnih rezervacij, ki predstavljajo obveznosti kritnega sklada do upravičencev iz naslova pokojninskih rent.

Matematične rezervacije imajo pri izračunu tehničnega izida posebno vlogo, saj predstavljajo obveznosti iz sklenjenih pokojninskih rent. Sprememba matematičnih rezervacij med začetkom in koncem obračunskega obdobja tako odraža spremembo obveznosti kritnega sklada in se ustrezno upošteva pri ugotavljanju dejanskega rezultata poslovanja sklada. Takšen pristop omogoča, da tehnični izid odraža tudi spremembe v obveznostih do zavarovancev. Pri tem je potrebno poudariti, da glede na to, da je v 3. odstavku določeno, da se mora za določitev MR upoštevati enake predpostavke, kot v času izračuna rente, to pomeni, da se na primer ne upošteva bodočih dobičkov, če niso bili upoštevani v izračunu rente.

Četrti odstavek določa povezavo med tehničnim izidom kritnega sklada, rezervo kritnega sklada in dobičkom, ki pripada zavarovancem. Dobiček zavarovancev se ugotavlja na podlagi tehničnega izida kritnega sklada ob upoštevanju sprememb rezerve kritnega sklada v obračunskem obdobju. Oblikovanje rezerve zmanjšuje znesek dobička, ki se pripiše zavarovancem v posameznem letu, medtem ko uporaba oziroma zmanjšanje rezerve povečuje znesek dobička, kadar je rezerva uporabljena za pripis dobička zavarovancem.

Rezerva kritnega sklada omogoča kritje negativnega tehničnega izida kritnega sklada, izravnavo sprememb v višini pokojninskih rent in financiranje deleža izvajalca v primerih, določenih v 11. in 12 členu pravilnika. S tem se vzpostavlja dolgoročno vzdržen sistem upravljanja rezultatov kritnega sklada, ki zmanjšuje vpliv kratkoročnih nihanj donosov in drugih ekonomskih okoliščin na višino rent.

Peti odstavek določa dopustne načine pripisa dobička zavarovancem. Namen določbe je omogočiti večjo fleksibilnost pri oblikovanju pokojninskih rent in načinu prenosa ustvarjenih presežkov v korist zavarovancev. Pripis dobička se lahko izvede kot trajno povečanje pokojninske rente, začasno povečanje pokojninske rente za določeno obdobje ali enkratno dodatno izplačilo.

Šesti odstavek določa rok za pripis dobička zavarovancem. Dobiček kritnega sklada, ki pripada zavarovancem, se najpozneje aprila tekočega leta za preteklo koledarsko leto pripiše zavarovancem in se upošteva pri določanju prihodnjih izplačil pokojninske rente v skladu s pokojninskim načrtom za izplačevanje pokojninskih rent. Takšna ureditev omogoča, da izvajalec pred pripisom dobička pripravi in preveri vse podatke, potrebne za izračun tehničnega izida, sprememb rezerve in pripadajočega dobička, hkrati pa zagotavlja, da se ustvarjeni dobiček v razumnem roku po zaključku obračunskega obdobja odrazi v pravicah zavarovancev.

Ker se pokojninske rente lahko izplačujejo v različnih oblikah, pravilnik ne določa enotnega načina pripisa dobička, temveč njegovo upoštevanje pri določanju prihodnjih izplačil pokojninske rente prepušča pokojninskemu načrtu za izplačevanje pokojninskih rent.

Sedmi odstavek določa krog upravičencev do dobička ter osnovo za njegovo delitev. Do dobička za posamezno leto so upravičeni zavarovanci, ki so imeli v tem letu veljavno polico za izplačevanje pokojninske rente. Osnova za delitev dobička je povprečna višina matematične rezervacije posameznega zavarovanca, izračunana kot aritmetična sredina dvanajstih mesečnih vrednosti matematičnih rezervacij. Dobički se pripisujejo samo zavarovancem, pri katerih je uporabljena

tehnična obrestna mera nižja od doseženega donosa kritnega sklada, saj bi se v nasprotnem primeru določeni zavarovanci neupravičeno udeležili pri ustvarjenem rezultatu.

Osmi odstavek posebej ureja rente, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. Pri takšnih rentah se dobiček kritnega sklada iz četrtega odstavka neposredno odraža v vrednosti enot premoženja kritnega sklada. S tem se zagotavlja dosledna obravnava rent, pri katerih je višina izplačil neposredno odvisna od uspešnosti upravljanja sredstev kritnega sklada. V takšnih primerih se gospodarski učinki poslovanja sklada odražajo skozi spremembe vrednosti enot premoženja in posledično v višini pokojninske rente.

Člen tako vzpostavlja pregleden in ekonomsko utemeljen sistem ugotavljanja in razdelitve dobička kritnega sklada. Ureditev temelji na povezavi med sredstvi kritnega sklada, njegovimi obveznostmi in rezervo kritnega sklada ter omogoča dolgoročno stabilno upravljanje rentnih produktov ob hkratnem varstvu interesov zavarovancev.

5. člen

(rezerva kritnega sklada)

(1) Kritni sklad lahko oblikuje rezervo kritnega sklada ki se vodi na ravni posameznega zavarovanca. Pri pokojninskih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, se rezerva kritnega sklada lahko oblikuje le za doživljenjske pokojninske rente.

(2) V posameznem obračunskem obdobju se lahko v rezervo kritnega sklada nameni največ 10 odstotkov pozitivnega tehničnega izida kritnega sklada.

(3) Rezerva posameznega zavarovanca na kritnem skladu ne sme presegati 10 odstotkov matematičnih rezervacij posameznega zavarovanca.

(4) Rezerva kritnega sklada je namenjena:

- kritju negativnega tehničnega izida kritnega sklada,
- pripisu dobička zavarovancem.

(5) Rezerva kritnega sklada, ki ni bila uporabljena za pokrivanje negativnega tehničnega izida kritnega sklada, se najpozneje v petih letih od prenosa v rezervo kritnega sklada nameni za pripis dobička zavarovancem.

(6) Pri uporabi rezerve kritnega sklada za pokrivanje negativnega tehničnega izida kritnega sklada se zmanjšanje rezerve pripiše posameznim zavarovancem sorazmerno njihovemu deležu v matematičnih rezervacijah kritnega sklada.

(7) Pri zmanjšanju rezerve kritnega sklada se najprej zmanjša rezerva starejšega datuma.

(8) Podrobnejša pravila glede oblikovanja, ciljne višine, uporabe rezerve kritnega sklada ter načina njenega upoštevanja pri določitvi dobička kritnega sklada, ki pripada zavarovancem, se določijo v pokojninskem načrtu.

Obrazložitev k 5. členu

Člen ureja možnost oblikovanja rezerve kritnega sklada ter določa njene temeljne značilnosti, omejitve, namen in način uporabe. Namen rezerve kritnega sklada je omogočiti bolj stabilno in dolgoročno upravljanje kritnega sklada ter zmanjšati vpliv kratkoročnih nihanj tehničnega izida na višino pokojninskih rent in pripis dobička zavarovancem.

Ureditev rezerve kritnega sklada izhaja iz prvega odstavka 332.č člena ZPIZ-2, ki določa, da je kritni sklad premoženje, namenjeno kritju prihodnjih obveznosti in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz poslov dodatnih pokojninskih zavarovanj. Rezerva kritnega sklada predstavlja mehanizem za izvajanje tega namena v okviru posameznega kritnega sklada, saj omogoča oblikovanje finančne rezerve za pokrivanje negativnih tehničnih izidov ter bolj enakomerno porazdelitev učinkov poslovanja kritnega sklada med posameznimi obračunskimi obdobji.

Prvi odstavek določa možnost oblikovanja rezerve kritnega sklada. Oblikovanje rezerve ni obvezno, temveč se o njeni uporabi odloči izvajalec v okviru posameznega pokojninskega načrta. Rezerva se vodi na ravni posameznega zavarovanca, kar omogoča pregledno spremljanje deleža posameznega zavarovanca v rezervi kritnega sklada. Določba hkrati določa, da se pri pokojninskih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, rezerva lahko oblikuje le pri doživljenjskih pokojninskih rentah. Pri časovno omejenih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, se rezultati poslovanja praviloma neposredno odražajo v vrednosti enot premoženja in posledično v višini rente, zato oblikovanje rezerve ni primerno. Drugače pa je pri doživljenjskih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, saj kritni sklad tudi v tem primeru nosi biometrična tveganja - tveganje dolgoživosti, ter druga odstopanja med dejanskimi in predpostavljenimi obveznostmi, zaradi katerih lahko nastane pozitiven ali negativen tehnični izid kritnega sklada. V teh primerih rezerva omogoča pokrivanje negativnih tehničnih izidov in prispeva k stabilnejšemu upravljanju kritnega sklada.

Drugi odstavek omejuje znesek, ki se lahko v posameznem obračunskem obdobju nameni v rezervo kritnega sklada. V rezervo se lahko prenese največ 10 odstotkov pozitivnega tehničnega izida kritnega sklada. Namen omejitve je zagotoviti, da se pretežni del ustvarjenega pozitivnega rezultata nameni zavarovancem, hkrati pa se omogoči oblikovanje primerne rezerve za pokrivanje prihodnjih tveganj in izravnavo nihanj med posameznimi leti.

Tretji odstavek določa najvišjo dovoljeno višino rezerve kritnega sklada. Rezerva ne sme presegati 10 odstotkov matematičnih rezervacij posameznega zavarovanca. Namen te omejitve je preprečiti prekomerno kopičenje sredstev v rezervi ter zagotoviti, da sredstva kritnega sklada primarno služijo izpolnjevanju obveznosti do zavarovancev.

Pri določitvi najvišje dovoljene višine rezerve kritnega sklada je upoštevana ureditev iz sedmega odstavka 332.č člena ZPIZ-2. Ta določa, da mora vrednost premoženja kritnega sklada praviloma presegati višino zavarovalno-tehničnih rezervacij, v primeru primanjkljaja pa mora izvajalec zagotoviti dodatna sredstva izven kritnega sklada. Rezerva kritnega sklada zato ni namenjena zagotavljanju dolgoročne kapitalske podpore kritnemu skladu ali pokrivanju vseh morebitnih izgub, saj ZPIZ-2 za te primere predvideva poseben mehanizem in odgovornost izvajalca. Ob upoštevanju, da ZPIZ-2 predvideva dodatne zaščitne mehanizme izven kritnega sklada, omejitev rezerve na 10 odstotkov matematičnih rezervacij posameznega zavarovanca zagotavlja ustrezno ravnovesje med stabilnostjo sistema in pravočasnim prenosom ustvarjenih presežkov v korist zavarovancev.

Četrti odstavek določa namene, za katere se lahko uporablja rezerva kritnega sklada. Rezerva je namenjena kritju negativnega tehničnega izida kritnega sklada ter pripisu dobička zavarovancem. Rezerva tako deluje kot izravnalni mehanizem, ki omogoča stabilnejše upravljanje rezultatov kritnega sklada skozi čas.

Peti odstavek določa, da rezerva kritnega sklada, ne sme ostati trajno nerazporejena. Če sredstva rezerve niso uporabljena za pokrivanje negativnega tehničnega izida kritnega sklada, se morajo najpozneje v petih letih od njihovega prenosa v rezervo uporabiti za pripis dobička zavarovancem. Namen določbe je zagotoviti, da rezerva kritnega sklada opravlja predvsem funkcijo časovne izravnave rezultatov poslovanja in ne postane mehanizem trajnega kopičenja nerazporejenih presežkov.

Šesti odstavek določa način razporeditve učinkov uporabe rezerve med zavarovance. Ker rezerva kritnega sklada predstavlja sredstva posameznih zavarovancev, ki se vodijo na ravni posameznega zavarovanca, medtem ko se uporablja za potrebe celotnega kritnega sklada, se v primeru njene uporabe za pokrivanje negativnega tehničnega izida kritnega sklada zmanjšanje rezerve razporedi med posamezne zavarovance sorazmerno njihovemu deležu v matematičnih rezervacijah kritnega sklada. Na ta način se zagotavlja enakopravna in sorazmerna obravnava vseh zavarovancev.

Sedmi odstavek določa, da se najprej porabi rezerva najstarejšega datuma, torej po principu »first in first out«.

Osmi odstavek določa, da se podrobnejša pravila glede oblikovanja, ciljne višine in uporabe rezerve kritnega sklada ter njenega upoštevanja pri določitvi dobička, ki pripada zavarovancem, določijo v pokojninskem načrtu. Takšna ureditev omogoča prilagoditev posameznim vrstam pokojninskih rent in različnim poslovnim modelom izvajalcev ob hkratnem zagotavljanju preglednosti za zavarovance in nadzorni organ.

Člen tako vzpostavlja okvir za oblikovanje rezerve kritnega sklada kot mehanizma dolgoročnega upravljanja rezultatov kritnega sklada. Ureditev omogoča uravnoteženo upoštevanje interesov zavarovancev in izvajalca ter prispeva k večji stabilnosti pokojninskih rent in vzdržnosti poslovanja kritnega sklada.

6. člen

(načrt izplačevanja)

(1) Načrt izplačevanja pokojninskih rent je sestavni del pogodbe za izplačevanje pokojninskih rent.

(2) Načrt izplačevanja pokojninskih rent na jasen in razumljiv način določa:

a) opis glavnih značilnosti pokojninske rente;

b) višino, pogostost ter način spreminjanja pokojninske rente;

c) navedbo jamstev glede višine pokojninske rente oziroma ravni izplačil;

d) prikaz preteklih rezultatov upravljanja sredstev kritnega sklada ob sklenitvi pogodbe za najmanj zadnjih pet let oziroma za celotno obdobje delovanja sklada, kadar je to krajše.

(3) Za rente, kjer zavarovanec prevzema naložbeno tveganje (vezane na enote premoženja), načrt izplačevanja pokojninskih rent poleg zahtev iz prejšnjega odstavka vključuje tudi:

a) opis naložbenega profila in način upravljanja sredstev kritnega sklada;

b) opis finančnih tveganj, ki jih nosi zavarovanec, ter porazdelitev teh tveganj med zavarovancem in izvajalcem;

c) spletni naslov, kjer je objavljena vrednost enote premoženja;

d) projekcije pokojninske rente na podlagi treh scenarijev donosnosti kritnega sklada, in sicer neugodnega, osnovnega in ugodnega scenarija, skupaj z opisom uporabljene metodologije in ključnih predpostavk za določitev posameznega scenarija.

Obrazložitev k 6. členu

Člen določa vsebino načrta izplačevanja pokojninskih rent kot ključnega dokumenta, ki opredeljuje bistvene značilnosti pokojninske rente ter zavarovancu zagotavlja jasne, pregledne in razumljive informacije o načinu izplačevanja rente, prevzetih tveganjih in morebitnih jamstvih.

Prvi odstavek določa, da je načrt izplačevanja pokojninskih rent sestavni del pogodbe za izplačevanje pokojninskih rent. S tem se zagotavlja, da so vse bistvene značilnosti pokojninske rente vključene v pogodbeno razmerje med izvajalcem in zavarovancem ter predstavljajo pravno zavezujoč del pogodbe. Načrt izplačevanja tako ni zgolj informativni dokument, temveč konkretizira način izplačevanja pokojninske rente ter pravice in obveznosti pogodbenih strank.

Drugi odstavek določa minimalno vsebino načrta izplačevanja pokojninskih rent za vse vrste pokojninskih rent. Namen določbe je zagotoviti, da zavarovanec pred sklenitvijo pogodbe in med njenim izvajanjem razpolaga z vsemi bistvenimi informacijami, potrebnimi za razumevanje produkta in njegovih ekonomskih posledic.

Točka a) določa, da mora načrt vsebovati opis glavnih značilnosti pokojninske rente. S tem se zavarovancu omogoči razumevanje osnovne strukture produkta, vključno z njegovo vrsto, trajanjem, načinom izplačevanja in morebitnimi posebnimi lastnostmi.

Točka b) določa, da mora načrt vsebovati podatke o višini, pogostosti ter načinu spreminjanja pokojninske rente. Določba zagotavlja pregled nad pričakovanimi izplačili in zavarovancu omogoča razumevanje, ali je renta nespremenljiva ali pa se njena višina lahko spreminja v skladu s pravili, določenimi v pokojninskem načrtu.

Točka c) določa obveznost navedbe jamstev glede višine pokojninske rente oziroma ravni izplačil. Ta podatek je bistven za presojo stopnje varnosti posamezne rente, saj omogoča razlikovanje med rentami z vnaprej določenimi oziroma zajamčenimi izplačili in rentami, pri katerih je višina izplačil odvisna od gibanja vrednosti sredstev kritnega sklada.

Točka d) določa obveznost prikaza preteklih rezultatov upravljanja sredstev kritnega sklada za obdobje najmanj petih let oziroma za celotno obdobje delovanja kritnega sklada, kadar je to krajše. Namen določbe je zagotoviti zavarovancu dodatne informacije o dosedanjem upravljanju sredstev kritnega sklada ter omogočiti boljše razumevanje njegove donosnosti in nihanj skozi čas. Pri tem pretekli rezultati ne predstavljajo jamstva za prihodnje rezultate, temveč služijo predvsem kot informacija o dosedanjem poslovanju kritnega sklada.

Tretji odstavek določa dodatne zahteve za rente, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje in je višina rente v celoti ali delno odvisna od donosnosti kritnega sklada. Zaradi drugačne razporeditve tveganj med izvajalcem in zavarovancem je pri teh produktih potrebna višja raven preglednosti in informiranosti.

Točka a) zahteva opis naložbenega profila ter načina upravljanja sredstev kritnega sklada. Zavarovanec mora biti seznanjen z osnovnimi značilnostmi naložbene politike, saj ta neposredno vpliva na višino prihodnjih pokojninskih rent.

Točka b) uvaja obveznost opisa finančnih tveganj, ki jih nosi zavarovanec, ter njihove porazdelitve med zavarovancem in izvajalcem. Določba zagotavlja jasno predstavitev naložbenega tveganja in drugih relevantnih finančnih tveganj ter omogoča boljše razumevanje odgovornosti posamezne pogodbene stranke.

Točka c) določa obveznost navedbe spletnega naslova, na katerem je objavljena vrednost enote premoženja kritnega sklada. Namen določbe je zagotoviti zavarovancem enostaven in reden dostop do informacij o vrednosti sredstev, od katerih je odvisna višina njihovih prihodnjih izplačil.

Točka d) uvaja obveznost priprave projekcij pokojninske rente na podlagi treh scenarijev donosnosti kritnega sklada. Prikaz neugodnega, osnovnega in ugodnega scenarija omogoča zavarovancu boljše razumevanje možnega gibanja prihodnjih izplačil v različnih ekonomskih okoliščinah ter pomaga pri presoji, ali je posamezen produkt glede na njegovo pripravljenost za prevzemanje naložbenega tveganja primeren. Uvedena je tudi obveznost prikaza uporabljene metodologije in ključnih predpostavk za določitev posameznega scenarija

Člen je namenjen povečanju preglednosti pokojninskih rent in izboljšanju informiranosti zavarovancev. Dopolnjuje pravila o izračunu pokojninskih rent tako, da zavarovancem zagotavlja informacije o ekonomskih značilnostih posameznega produkta, njegovih tveganjih in potencialnih koristih. Na ta način pravilnik vzpostavlja ravnotežje med večjo fleksibilnostjo pri oblikovanju pokojninskih rent ter potrebo po jasni in razumljivi predstavitvi njihovih značilnosti, kar prispeva k večji primerljivosti produktov in krepitvi zaupanja v sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja.

7. člen

(obrestna mera in scenariji donosnosti)

(1) Pri izračunu pokojninskih rent z vnaprej določeno višino se upošteva obrestna mera ali časovna struktura obrestnih mer, ki temelji na previdni oceni dolgoročne donosnosti sredstev, namenjenih kritju obveznosti iz pokojninskih rent. Obrestna mera ali časovna struktura obrestnih mer ne sme biti višja od 4 % in ne nižja od 1 % letno.

(2) Izvajalec v zahtevi za odobritev pokojninskega načrta utemelji uporabljeno obrestno mero oziroma časovno strukturo obrestnih mer ter predpostavke, na katerih temelji njihova določitev.

(3) Projekcije pokojninske rente iz d) točke tretjega odstavka 6. člena tega pravilnika se določijo v skladu z naslednjo tabelo.

Scenarij	**Opis scenarija**
Neugodni scenarij	Uporabi se povprečna letna donosnost indeksa oziroma kombinacije indeksov, ki najbolje odraža ciljno sestavo naložb kritnega sklada, za obdobje 120 zaporednih mesecev v zadnjih 30 koledarskih letih, v katerem je bila skupna donosnost najnižja, zmanjšana za povprečni letni delež stroškov poslovanja kritnega sklada. Če je zgodovina izračunavanja posamezne komponente indeksa krajša od 30 let, se

	upošteva krajše razpoložljivo obdobje od začetka izračunavanja posameznega indeksa.
Osnovni scenarij	Uporabi se povprečna letna donosnost indeksa oziroma kombinacije indeksov, ki najbolje odraža ciljno sestavo naložb kritnega sklada, za obdobje zadnjih 30 polnih koledarskih let, zmanjšana za povprečni letni delež stroškov poslovanja kritnega sklada. Če je zgodovina izračunavanja posamezne komponente indeksa krajša od 30 let, se upošteva krajše razpoložljivo obdobje od začetka izračunavanja posameznega indeksa.
Ugodni scenarij	Uporabi se povprečna letna donosnost indeksa oziroma kombinacije indeksov, ki najbolje odraža ciljno sestavo naložb kritnega sklada, za obdobje 120 zaporednih mesecev v zadnjih 30 polnih koledarskih letih, v katerem je bila skupna donosnost najvišja, zmanjšana za povprečni letni delež stroškov poslovanja kritnega sklada. Če je zgodovina izračunavanja posamezne komponente indeksa krajša od 30 let, se upošteva krajše razpoložljivo obdobje od začetka izračunavanja posameznega indeksa

(4) Povprečna letna donosnost indeksa za obdobje 120 zaporednih mesecev se izračuna po naslednji enačbi:

$$r = \left(\prod_{i=1}^{n} (1 + r_i) \right)^{\frac{1}{n}} - 1$$

kjer je:

– r povprečna letna donosnost za obdobje 120 zaporednih mesecev,

– n število let,

– r_i donosnost i-tega koledarskega leta.

Obrazložitev k 7. členu

Člen določa pravila glede uporabe obrestnih predpostavk pri izračunu pokojninskih rent z vnaprej določeno višino izplačil ter pravila za pripravo projekcij pokojninskih rent pri rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. Cilj določbe je zagotoviti, da se višina pokojninskih rent določa na podlagi strokovno utemeljenih in previdnih predpostavk ter da so zavarovancem zagotovljene pregledne informacije o možnem razvoju rente v prihodnosti.

Prvi odstavek določa, da se pri izračunu pokojninskih rent z vnaprej določeno višino upošteva obrestna mera oziroma časovna struktura obrestnih mer, ki temelji na previdni oceni dolgoročne donosnosti sredstev, namenjenih kritju obveznosti iz pokojninskih rent. Določba izhaja iz dejstva, da je višina pokojninske rente neposredno povezana z ekonomskimi pričakovanji glede dolgoročnega upravljanja sredstev, iz katerih se financirajo prihodnja izplačila. Uporabljena obrestna mera oziroma časovna struktura obrestnih mer predstavlja aktuarsko predpostavko za določitev višine rente in omogoča upoštevanje pričakovanih dolgoročnih donosov sredstev pri oblikovanju pokojninskega produkta. Zahteva po previdni oceni dolgoročne donosnosti preprečuje uporabo pretirano optimističnih predpostavk, ki bi lahko vodile do določanja previsokih pokojninskih rent.

Določba hkrati določa spodnjo in zgornjo mejo dopustne obrestne mere oziroma časovne strukture obrestnih mer. Najvišja dovoljena raven v višini 4 % omejuje uporabo previsokih obrestnih predpostavk, ki bi lahko privedle do previsokih začetnih pokojninskih rent in posledično povečale tveganje za dolgoročno vzdržnost izplačil. Najnižja dovoljena raven v višini 1 % pa preprečuje uporabo pretirano konservativnih predpostavk, ki bi lahko vodile do nesorazmerno nizkih pokojninskih rent.

Drugi odstavek določa obveznost izvajalca, da v postopku odobritve pokojninskega načrta utemelji uporabljeno obrestno mero oziroma časovno strukturo obrestnih mer ter predpostavke, na katerih temelji njihova določitev. Namen določbe je zagotoviti preglednost uporabljenih aktuarskih predpostavk in omogočiti preverjanje njihove strokovne utemeljenosti. Izvajalec mora izkazati povezavo med uporabljeno obrestno predpostavko, značilnostmi kritnega sklada in pričakovano dolgoročno donosnostjo sredstev, iz katerih se financirajo pokojninske rente.

Tretji odstavek ureja pripravo projekcij pokojninskih rent pri rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje in je višina rente odvisna od donosnosti kritnega sklada. Ker prihodnje višine izplačil pri takšnih rentah ni mogoče vnaprej določiti, pravilnik zahteva prikaz možnega razvoja rente na podlagi različnih scenarijev donosnosti.

Določba opredeli tri scenarije donosnosti kritnega sklada, in sicer neugodni, osnovni in ugodni scenarij. Namen scenarijev je zavarovancu prikazati občutljivost prihodnjih izplačil na različne ravni donosnosti kritnega sklada ter omogočiti boljše razumevanje prevzetega naložbenega tveganja.

Osnovni scenarij temelji na dolgoročni povprečni donosnosti indeksa oziroma kombinacije indeksov, ki najbolje odraža ciljno sestavo naložb kritnega sklada. Neugodni scenarij temelji na najslabšem zgodovinskem 120-mesečnem obdobju, ugodni scenarij pa na najboljšem zgodovinskem 120-mesečnem obdobju v zadnjih 30 polnih koledarskih letih. Pri vseh scenarijih se upošteva tudi povprečni letni delež stroškov poslovanja kritnega sklada, saj ti vplivajo na dejansko donosnost, ki je na voljo za izplačevanje pokojninskih rent.

Določitev scenarijev sledi pristopu, ki je že uveljavljen v Pravilniku o določitvi predpostavk o projekcijah pokojninskih prejemkov na podlagi zakonsko določene upokojitvene starosti ali upokojitvene starosti, ki jo določi član (Uradni list RS, št. 10/21 in 192/21). S tem se zagotavlja metodološka primerljivost projekcij v fazi varčevanja in v fazi izplačevanja pokojninskih rent ter kontinuiteta obravnave dolgoročnih predpostavk skozi celoten življenjski cikel dodatnega pokojninskega zavarovanja. Zavarovancu je tako omogočeno, da tudi po prehodu iz faze akumulacije sredstev v fazo izplačevanja rent prejema informacije, pripravljene na primerljivih in razumljivih predpostavkah.

Scenariji so namenjeni informativnemu prikazu možnega razvoja pokojninske rente in ne predstavljajo napovedi prihodnjih donosov ali jamstva glede prihodnje višine izplačil. Člen tako razlikuje med rentami z vnaprej določeno višino, pri katerih je potrebno določiti ustrezne aktuarske predpostavke za izračun rente, in rentami, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, kjer je bistveno zagotoviti ustrezno informiranost zavarovanca o možnih prihodnjih gibanjih pokojninske rente.

Četrti odstavek pa predpiše izračun povprečne donosnosti, to je posamezne obrestne mere, ki se bo uporabila v posamezni projekciji pokojninske rente.

8. člen

(diskriminacijski faktorji)

Izračun pokojninske rente ne sme biti različen glede na katerokoli osebno okoliščino zavarovanca razen njegove starosti.

Obrazložitev k 8. členu

Člen določa temeljno načelo enake obravnave zavarovancev pri izračunu pokojninske rente, saj prepoveduje razlikovanje na podlagi osebnih okoliščin, razen starosti. Gre za eno ključnih varovalnih določb pravilnika, ki zagotavlja pravičnost, transparentnost in skladnost sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja z ustavnimi in evropskimi načeli enakosti.

Določba pomeni, da izračun pokojninske rente ne sme biti odvisen od osebnih značilnosti zavarovanca, kot so spol, zdravstveno stanje, poklic, socialni položaj ali druge osebne okoliščine, ki bi lahko vplivale na oceno tveganja ali pričakovane dolžine izplačevanja rente. Izjema, ki jo dopušča člen, je starost zavarovanca, saj je ta neposredno povezana z aktuarskim temeljem izračuna pokojninske rente. Starost vpliva na pričakovano trajanje izplačevanja rente in s tem na višino mesečnega zneska, ki ga je mogoče zagotoviti iz danih sredstev. Zato upoštevanje starosti ne predstavlja diskriminacije, temveč nujen element za zagotovitev aktuarske pravilnosti in finančne vzdržnosti pokojninskih rent. Hkrati je starost objektivno merljiva, splošno sprejeta in neposredno povezana z osnovno funkcijo pokojninske rente kot dohodka v poznejšem življenjskem obdobju.

Ta določba je posebej pomembna tudi v kontekstu novih, bolj fleksibilnih oblik pokojninskih rent, ki jih omogoča pravilnik. Z večanjem raznolikosti produktov bi lahko prišlo do večjih razlik v pristopu k posameznim skupinam zavarovancev, zato je jasno določena omejitev glede uporabe osebnih okoliščin ključna za ohranjanje enotnega in pravičnega sistema. Hkrati to omogoča boljšo primerljivost produktov med različnimi izvajalci, saj so osnovni parametri izračuna enotni za vse zavarovance.

Določba je skladna tudi z evropskim pravnim okvirom, zlasti z načeli prepovedi diskriminacije in enake obravnave na področju finančnih storitev. Evropsko pravo dopušča uporabo starosti kot kriterija, kadar je to utemeljeno z legitimnim ciljem in kadar je uporaba sorazmerna, kar v primeru pokojninskih rent nedvomno velja. S tem pravilnik zagotavlja usklajenost nacionalne ureditve z evropskimi standardi ter zmanjšuje tveganje za pravne spore ali neenotno prakso.

V širšem smislu 8. člen krepi zaupanje zavarovancev v sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja. Zavarovanci imajo zagotovilo, da bo njihov položaj pri izračunu pokojninske rente določen na enak način kot položaj drugih oseb v primerljivih okoliščinah, in da ne bodo izpostavljeni prikritim ali neposrednim oblikam diskriminacije. Takšna ureditev je ključna za stabilnost sistema, saj spodbuja

dolgoročno varčevanje in povečuje pripravljenost posameznikov za vključevanje v dodatne pokojninske sheme.

8. člen tako ne predstavlja zgolj tehnične omejitve pri izračunu pokojninskih rent, temveč vzpostavlja temeljno načelo pravičnosti in enakosti, ki je nujno za delovanje sodobnega pokojninskega sistema.

9. člen

(stroški)

(1) Pri izračunu pokojninske rente izvajalec upošteva le utemeljene stroške. Pri izračunu lahko upošteva, da se stroški skozi čas spreminjajo.

(2) Stroški iz tretjega odstavka tega člena so lahko različni glede na višino pokojninske rente in pričakovano trajanje izplačevanja.

(3) Skupna višina stroškov ne sme presegati:

– 6 % zneska izplačanih pokojninskih rent v delu, ki se nanaša na obdobje zajamčenega izplačevanja pokojninskih rent, ko se renta izplačuje ne glede na to, ali je zavarovanec živ,

– 8 % zneska izplačanih pokojninskih rent v delu, ki se nanaša na obdobje, ki ni zajeto v prejšnji alineji.

(4) V zahtevi za odobritev pokojninskega načrta izvajalec utemelji:

– vrste in višino stroškov, vključenih v izračun pokojninske rente,

– metodologijo razporejanja splošnih stroškov na pokojninski načrt, pri čemer razporejanje utemelji na objektivnih, preglednih in preverljivih merilih,

– stroške, povezane z izpolnjevanjem kapitalskih zahtev izvajalca, če so vključeni v izračun pokojninske rente, vključno z njihovo utemeljitvijo glede na prevzeta tveganja, obseg potrebnega kapitala ter vpliv mehanizmov za zmanjševanje tveganj, zlasti rezerve kritnega sklada, na dejansko izpostavljenost kapitala izvajalca,

– vpliv stroškov na višino pokojninske rente.

(5) Utemeljitve iz prejšnjega odstavka temeljijo na objektivnih, preverljivih in tržno primerljivih predpostavkah, pri čemer so stroški, vključeni v izračun pokojninske rente, sorazmerni z naravo in obsegom storitev, ki jih izvajalec opravlja.

Obrazložitev k 9. členu

Člen ureja način upoštevanja stroškov pri izračunu pokojninske rente ter določa omejitve njihove višine in zahteve glede njihove utemeljenosti. Namen člena je zagotoviti, da so stroški, ki vplivajo na višino pokojninske rente, transparentni, upravičeni in sorazmerni z obsegom storitev ter tveganj, ki jih prevzema izvajalec. Hkrati določba zagotavlja zaščito zavarovancev pred neupravičenim zmanjševanjem pokojninskih rent zaradi previsokih stroškov.

Prvi odstavek določa temeljno načelo, da se pri izračunu pokojninske rente lahko upoštevajo le utemeljeni stroški. To pomeni, da morajo biti stroški neposredno povezani z izvajanjem pokojninskih rent in opravljanjem dejavnosti, ki je potrebna za izpolnjevanje obveznosti izvajalca do zavarovancev. Določba hkrati dopušča upoštevanje sprememb stroškov skozi čas, saj se lahko stroški poslovanja zaradi inflacije, sprememb organizacije poslovanja, tehnološkega razvoja ali drugih ekonomskih dejavnikov spreminjajo.

Drugi odstavek določa, da so stroški lahko različni glede na višino pokojninske rente in pričakovano trajanje njenega izplačevanja. Takšna ureditev odraža dejstvo, da stroški izvajanja posameznih pokojninskih rent niso nujno enaki za vse zavarovance. Višina rente, trajanje izplačevanja ter z njimi povezan obseg administrativnih, aktuarskih, upravljavskih in kapitalskih zahtev lahko vplivajo na dejanske stroške izvajalca. Določba zato omogoča diferencirano obravnavo stroškov, vendar le v okviru objektivno utemeljenih kriterijev.

Tretji odstavek uvaja zgornje meje skupne višine stroškov, izražene kot delež izplačanih pokojninskih rent. Določeni omejitvi predstavljata pomembno varovalko za zaščito zavarovancev, saj omejujeta največji dopustni delež stroškov, ki se lahko upošteva pri izračunu pokojninske rente.

Za del rente, ki se nanaša na zajamčeno obdobje izplačevanja, ko se renta izplačuje ne glede na to, ali je zavarovanec živ, skupna višina stroškov ne sme presegati šest odstotkov izplačanih pokojninskih rent. Ker v tem delu izplačevanja izvajalec ne nosi tveganja dolgoživosti, je tveganost produkta praviloma manjša, zato je upravičena tudi nižja omejitev stroškov.

Za del rente, ki se nanaša na obdobje po izteku zajamčenega obdobja oziroma na rente brez zajamčenega obdobja, skupna višina stroškov ne sme presegati osem odstotkov izplačanih pokojninskih rent. Pri teh rentah izvajalec nosi tudi tveganje dolgoživosti ter z njim povezane kapitalske in upravljavske zahteve, kar upravičuje nekoliko višjo dopustno raven stroškov.

Četrti odstavek določa obveznost izvajalca, da v postopku odobritve pokojninskega načrta podrobno utemelji stroške, vključene v izračun pokojninske rente. Izvajalec mora opredeliti vrste in višino stroškov ter pojasniti metodologijo njihovega razporejanja na posamezni pokojninski načrt. Razporejanje splošnih stroškov mora temeljiti na objektivnih, preglednih in preverljivih merilih, kar preprečuje arbitrarno ali nesorazmerno obremenjevanje posameznih pokojninskih načrtov.

Določba posebej naslavlja tudi stroške, povezane z izpolnjevanjem kapitalskih zahtev izvajalca. Če izvajalec takšne stroške vključuje v izračun pokojninske rente, mora njihovo vključitev ustrezno utemeljiti glede na prevzeta tveganja in obseg kapitala, ki je potreben za izvajanje posameznega pokojninskega načrta. Poleg tega mora prikazati tudi vpliv stroškov na višino pokojninske rente, kar omogoča boljši nadzor nad ekonomsko upravičenostjo uporabljenih predpostavk.

Peti odstavek določa dodatne kriterije za presojo upravičenosti stroškov. Utemeljitve izvajalca morajo temeljiti na objektivnih, preverljivih in tržno primerljivih predpostavkah. Stroški, vključeni v izračun pokojninske rente, morajo biti sorazmerni z naravo in obsegom storitev, ki jih izvajalec opravlja, ter ne smejo presegati ravni, ki je potrebna za učinkovito in varno izvajanje pokojninskih rent.

Člen tako vzpostavlja uravnotežen sistem urejanja stroškov pri pokojninskih rentah. Na eni strani izvajalcem omogoča pokritje upravičenih stroškov upravljanja in izvajanja pokojninskih rent, na drugi strani pa z omejitvijo njihove višine ter zahtevami glede njihove utemeljenosti zagotavlja visoko raven zaščite zavarovancev in prispeva k preglednosti ter primerljivosti pokojninskih produktov.

10. člen

(rente v zajamčenem obdobju izplačevanja)

(1) V primeru smrti zavarovanca v zajamčenem obdobju izplačevanja se neizplačane zajamčene pokojninske rente lahko izplačajo v enkratnem znesku. Pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent vsebuje določbe o načinu določitve zneska enkratnega izplačila oziroma preglednico, na podlagi katere se izračuna znesek enkratnega izplačila.

(2) Vrednost neizplačanih zajamčenih pokojninskih rent vključuje tudi delež zavarovanca v rezervi kritnega sklada, oblikovani v skladu s 5. členom tega pravilnika, ki pripada zavarovancu na dan nastanka pravice do enkratnega izplačila.

Obrazložitev k 10. členu

Člen ureja položaj, ko zavarovanec umre v zajamčenem obdobju izplačevanja pokojninske rente, ter določa način določitve vrednosti neizplačanih zajamčenih pokojninskih rent. Institut zajamčenega obdobja pomeni, da se pokojninske rente v vnaprej določenem obdobju izplačujejo ne glede na preživetje zavarovanca.

Prvi odstavek določa, da se lahko v primeru smrti zavarovanca v zajamčenem obdobju neizplačane zajamčene pokojninske rente izplačajo v enkratnem znesku. Takšna ureditev poenostavlja izvajanje izplačil in zmanjšuje administrativne obremenitve, hkrati pa upravičencem omogoča hitrejši dostop do sredstev. Določba hkrati zahteva, da pokojninski načrt vnaprej določi način določitve zneska enkratnega izplačila oziroma vsebuje preglednico, na podlagi katere je mogoče ta znesek izračunati. S tem se zagotavlja, da metodologija izračuna ni prepuščena naknadni presoji izvajalca, temveč je vnaprej določena, pregledna in preverljiva. Takšna ureditev preprečuje arbitrarnost pri določanju izplačil ter zagotavlja enako obravnavo zavarovancev in upravičencev v primerljivih okoliščinah.

Drugi odstavek določa, da vrednost neizplačanih zajamčenih pokojninskih rent vključuje tudi delež zavarovanca v rezervi kritnega sklada, oblikovani v skladu s 5. členom tega pravilnika. S tem se zagotavlja, da se ob nastanku pravice do izplačila ustrezno upošteva tudi delež zavarovanca pri sredstvih, ki so bila v okviru kritnega sklada namenjena prihodnjim pripisom dobička. Takšna ureditev zagotavlja enakopravnejšo obravnavo upravičencev do neizplačanega dela zajamčenih rent v primerjavi z zavarovanci, ki rento prejemajo do izteka zajamčenega obdobja oziroma do poznejših pripisov dobička, ter preprečuje, da bi delež zavarovanca v rezervi kritnega sklada ostal v korist preostalih zavarovancev.

Določba je posebej pomembna tudi z vidika večje fleksibilnosti pokojninskih produktov, ki jo pravilnik dopušča. Čeprav pravilnik omogoča različne načine oblikovanja pokojninskih rent, hkrati zahteva, da so vse bistvene finančne posledice za zavarovanca ali njegove upravičence vnaprej jasno opredeljene.

Pomembno je poudariti, da člen ne dopušča splošnega enkratnega izplačila pokojninskih rent, temveč takšno možnost omejuje izključno na primer smrti zavarovanca in na neizplačani del zajamčenega obdobja.

Člen tako vzpostavlja uravnoteženo ureditev, ki na eni strani omogoča fleksibilno razpolaganje z zajamčenimi sredstvi v primeru smrti zavarovanca ter upošteva tudi njegov delež v rezervi kritnega sklada, na drugi strani pa zagotavlja jasna pravila in omejitve, ki preprečujejo odmik od osnovne funkcije pokojninske rente kot periodičnega dohodka.

11. člen

(delež izvajalca v tehničnem izidu kritnega sklada pri rentah z vnaprej določeno višino)

(1) Izvajalcu se lahko nameni delež realnega tehničnega izida kritnega sklada z namenom spodbujanja učinkovitega upravljanja sredstev kritnega sklada.

(2) Za namen tega člena se realni tehnični izid kritnega sklada določi kot aritmetično povprečje realnih letnih tehničnih izidov kritnega sklada za zadnja tri leta. V primeru, da je tehnični izid kritnega sklada iz drugega odstavka 4. člena tega pravilnika v posameznem letu negativen, se v izračunu aritmetičnega povprečja upošteva negativna vrednost. Če podatki za obdobje treh let niso na voljo, se realni tehnični izid kritnega sklada določi kot aritmetično povprečje za krajše razpoložljivo obdobje.

(3) Če je realni tehnični izid kritnega sklada iz drugega odstavka tega člena pozitiven, se lahko izvajalcu nameni največ 7 % tega zneska. Delež izvajalca se določi in izplača enkrat letno hkrati s pripisom dobička zavarovancem.

(4) Realni tehnični izid kritnega sklada za posamezno leto, ki se upošteva pri izračunu povprečja iz drugega odstavka tega člena, se določi kot:

$$R_{real,t} = r_{real,t} \times V_{avg,t}$$

kjer je:

- $R_{real,t}$ realni tehnični izid kritnega sklada v letu t,
- $r_{real,t}$ realna letna donosnost kritnega sklada v letu t,
- $V_{avg,t}$ povprečna vrednost sredstev kritnega sklada v letu t.

(5) Realna letna donosnost kritnega sklada ($r_{real,t}$) v letu t se izračuna kot:

$$r_{real,t} = \frac{1 + r_{nom,t}}{1 + \pi_t} - 1$$

$$r_{nom,t} = \frac{T_t}{V_{avg,t}}$$

kjer je:

- $r_{nom,t}$ nominalna letna donosnost kritnega sklada v letu t izračunana kot razmerje med letnim tehničnim izidom kritnega sklada iz drugega odstavka 4. člena tega pravilnika (T_t) in povprečno vrednostjo sredstev v letu t ($V_{avg,t}$),
- π_t letna stopnja inflacije, določena na podlagi indeksa cen življenjskih potrebščin na letni ravni v Republiki Sloveniji, ki jih objavlja SURS.

(6) Povprečna vrednost sredstev kritnega sklada v letu t ($V_{avg,t}$) se določi kot aritmetično povprečje mesečnih vrednosti sredstev:

$$V_{avg,t} = \frac{1}{12}\sum_{n=1}^{12} V_n$$

kjer je:

– V_n vrednost sredstev kritnega sklada ob koncu meseca n.

Obrazložitev k 11. členu

Člen ureja možnost udeležbe izvajalca pri rezultatih poslovanja kritnega sklada v primeru zajamčenih rent ter določa način izračuna in omejitve deleža, ki se lahko nameni izvajalcu. Cilj določbe je vzpostaviti mehanizem, ki izvajalca spodbuja k učinkovitemu upravljanju sredstev kritnega sklada, pri čemer se hkrati ohranja temeljno načelo, da ustvarjeni presežki kritnega sklada primarno pripadajo zavarovancem.

Prvi odstavek določa, da se lahko izvajalcu nameni delež realnega tehničnega izida kritnega sklada. Takšna ureditev omogoča povezavo med uspešnostjo upravljanja kritnega sklada in ekonomsko koristjo izvajalca, pri čemer je delež izvajalca vezan na dejansko ustvarjeni realni rezultat poslovanja kritnega sklada. Določba izhaja iz načela usklajevanja interesov izvajalca in zavarovancev, saj izvajalca spodbuja k učinkovitemu upravljanju sredstev in obveznosti kritnega sklada ter k dolgoročnemu ustvarjanju pozitivnih rezultatov.

Realni tehnični izid predstavlja širše merilo uspešnosti poslovanja kritnega sklada, saj poleg rezultatov upravljanja sredstev odraža tudi gibanje obveznosti kritnega sklada.

Drugi odstavek določa način izračuna realnega tehničnega izida kritnega sklada za namen določitve deleža izvajalca. Kot osnova se uporablja aritmetično povprečje realnih letnih tehničnih izidov za zadnja tri leta. Uporaba večletnega povprečja zmanjšuje vpliv kratkoročnih nihanj na finančnih trgih in izrednih dogodkov ter zagotavlja stabilnejšo in dolgoročno usmerjeno oceno uspešnosti poslovanja kritnega sklada. Določba izrecno zahteva upoštevanje negativnih tehničnih izidov pri izračunu povprečja, kar preprečuje enostransko upoštevanje ugodnih rezultatov in zagotavlja uravnoteženo obravnavo vseh poslovnih izidov. Kadar podatki za triletno obdobje niso na voljo, na primer pri novoustanovljenih kritnih skladih, se uporabi krajše razpoložljivo obdobje.

Tretji odstavek določa zgornjo mejo deleža, ki se lahko nameni izvajalcu. Če je realni tehnični izid pozitiven, lahko delež izvajalca znaša največ sedem odstotkov tega zneska. Takšna omejitev zagotavlja, da glavnina ustvarjenega presežka ostane v korist zavarovancev, hkrati pa izvajalcu omogoča omejeno udeležbo pri doseženih rezultatih. Določba dodatno predpisuje, da se delež izvajalca določi in izplača enkrat letno hkrati s pripisom dobička zavarovancem, kar prispeva k preglednosti sistema in enotni časovni obravnavi vseh upravičencev do izplačil.

Četrti odstavek določa način izračuna realnega tehničnega izida za posamezno leto. Realni tehnični izid se določi kot zmnožek realne letne stopnje tehničnega izida in povprečne vrednosti sredstev kritnega sklada. Takšna metodologija omogoča primerljivost rezultatov med posameznimi leti in med kritnimi skladi različne velikosti, saj upošteva tako uspešnost poslovanja kot tudi obseg sredstev, na katere se ta uspešnost nanaša.

Peti odstavek določa način izračuna realne donosnosti kritnega sklada. Najprej se izračuna nominalna letna donosnost kritnega sklada kot razmerje med letnim tehničnim izidom in povprečno vrednostjo sredstev kritnega sklada. Nominalna stopnja se nato prilagodi za vpliv inflacije, pri čemer se uporablja

letna stopnja inflacije, določena na podlagi indeksa cen življenjskih potrebščin, ki ga objavlja Statistični urad Republike Slovenije. Namen takšne prilagoditve je zagotoviti, da se delež izvajalca določa na podlagi realno ustvarjene ekonomske vrednosti.

Šesti odstavek določa način izračuna povprečne vrednosti sredstev kritnega sklada. Uporablja se aritmetično povprečje mesečnih vrednosti sredstev ob koncu posameznega meseca. Takšen pristop zmanjšuje vpliv kratkoročnih nihanj v vrednosti sredstev in omogoča bolj reprezentativen prikaz povprečnega obsega sredstev, s katerimi je kritni sklad razpolagal v posameznem letu.

Celoten člen tako vzpostavlja uravnotežen sistem udeležbe izvajalca pri rezultatih kritnega sklada. Na eni strani izvajalcu zagotavlja spodbudo za učinkovito upravljanje sredstev in obveznosti kritnega sklada, na drugi strani pa ohranja načelo, da pretežni del ustvarjenih presežkov pripada zavarovancem. Uporaba realnega tehničnega izida, večletnega povprečenja in omejitve deleža izvajalca prispeva k dolgoročni stabilnosti sistema in preprečuje, da bi bila nagrada izvajalca odvisna zgolj od kratkoročnih nihanj ali inflacijskih učinkov.

12. člen

(delež izvajalca pri rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje)

(1) Pri pokojninskih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, se lahko izvajalcu nameni nagrada zaradi realnega povečanja vrednosti enot premoženja kritnega sklada.

(2) Za namen tega člena se realna sprememba vrednosti enot premoženja kritnega sklada izračuna, kot to določa šesti odstavek tega člena. Pri tem se upošteva aritmetično povprečje realnih letnih vrednosti enot premoženja kritnega sklada za zadnja tri leta, kot to določa peti odstavek tega člena. Če podatki za obdobje treh let niso na voljo, se upošteva krajše razpoložljivo obdobje.

(3) Če je realno povečanje vrednosti enot premoženja kritnega sklada iz drugega odstavka pozitivno, se lahko izvajalcu nameni največ 5 odstotkov realnega donosa kritnega sklada. Delež izvajalca se določi in izplača enkrat letno.

(4) Realni donos kritnega sklada v letu t se določi kot:

$$RDKS_{real,t} = R_{real,t} \times \check{C}VS_{avg,t}$$

kjer je:

– $RDKS_{real,t}$ realni donos kritnega sklada v letu t,

– $R_{real,t}$ realna letna stopnja povečanja vrednosti enote premoženja v letu t,

– $\check{C}VS_{avg,t}$ povprečna čista vrednost sredstev, kritnega sklada v letu t.

(5) Povprečna čista vrednost sredstev kritnega sklada v letu t se določi kot aritmetično povprečje mesečnih vrednosti teh sredstev:

$$\check{C}VS_{avg,t} = \frac{\sum_{n=1}^{12} \check{C}VS_n}{12}$$

kjer je:

– $ČVS_n$ čista vrednost sredstev kritnega sklada, ob koncu meseca n.

(6) Realna letna stopnja povečanja vrednosti enote premoženja kritnega sklada v letu t se določi kot:

$$R_{real,t} = \left(\frac{1 + r_{VEP,t}}{1 + \pi_t}\right) - 1$$

kjer je:
– $r_{VEP,t}$ nominalna letna stopnja povečanja vrednosti enote premoženja,
– π_t letna stopnja inflacije, določena na podlagi indeksa cen življenjskih potrebščin na letni ravni v Republiki Sloveniji, ki jih objavlja SURS.

(7) Nominalna letna stopnja povečanja vrednosti enote premoženja se določi kot:

$$r_{VEP,t} = \frac{VEP_t}{VEP_{t-1}} - 1$$

kjer je:
– VEP_t vrednost enote premoženja ob koncu leta t,
– VEP_{t-1} vrednost enote premoženja ob koncu predhodnega leta.

Obrazložitev k 12. členu

Člen ureja določitev deleža izvajalca pri pokojninskih rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje.

Pri teh pokojninskih rentah vrednost obveznosti kritnega sklada praviloma sledi gibanju vrednosti enot premoženja. Posledično se spremembe vrednosti enot premoženja neposredno odražajo tudi v višini matematičnih rezervacij. Zaradi tega tehnični izid kritnega sklada ne predstavlja ustreznega merila za ocenjevanje uspešnosti upravljanja sredstev kritnega sklada, saj se učinki uspešnega upravljanja hkrati odražajo tako na strani sredstev kot tudi na strani obveznosti kritnega sklada. Pri rentah, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, je zato povečanje vrednosti enot premoženja primernejši pokazatelj ustvarjene vrednosti za zavarovance kot tehnični izid kritnega sklada.

Za razliko od pokojninskih rent, pri katerih je višina izplačila določena vnaprej in se uspešnost poslovanja kritnega sklada ugotavlja na podlagi tehničnega izida kritnega sklada, se pri rentah iz tega člena uspešnost upravljanja meri prek povečanja vrednosti enot premoženja. Takšna ureditev odraža drugačno ekonomsko naravo teh produktov.

Realno povečanje vrednosti enot premoženja že odraža učinke oblikovanja in uporabe rezerve kritnega sklada, saj se dobiček kritnega sklada najprej določi v skladu s četrtim odstavkom 4. člena tega pravilnika.

Prvi odstavek določa, da se lahko izvajalcu nameni delež realnega povečanja vrednosti enot premoženja kritnega sklada.

Drugi in tretji odstavek določata, da se upravičenost izvajalca ugotavlja na podlagi povprečnega realnega povečanja vrednosti enot premoženja v zadnjih treh letih. Namen uporabe večletnega povprečja je zmanjšati vpliv kratkoročnih nihanj na finančnih trgih in spodbuditi dolgoročno uspešno

upravljanje sredstev kritnega sklada. Če je tako izračunano realno povečanje pozitivno, se lahko izvajalcu nameni največ 5 odstotkov tega zneska.

Četrti do sedmi odstavek določajo način izračuna realnega povečanja vrednosti enot premoženja kritnega sklada. Najprej se ugotovi nominalna stopnja povečanja vrednosti enote premoženja, nato se upošteva vpliv inflacije in izračuna realna stopnja povečanja vrednosti enote premoženja. Ta stopnja se nato uporabi za izračun realnega zneska povečanja vrednosti sredstev, pripisanih enotam premoženja kritnega sklada. Na ta način je delež izvajalca vezan na ustvarjanje realne vrednosti za zavarovance in ne zgolj na nominalno rast, ki je posledica inflacije.

Člen tako sledi istemu temeljnemu načelu kot ureditev deleža izvajalca pri drugih pokojninskih rentah, vendar za merjenje uspešnosti uporablja tisti kazalnik, ki pri rentah z naložbenim tveganjem najbolj neposredno odraža spremembe vrednosti pravic zavarovancev, to je realno povečanje vrednosti enot premoženja kritnega sklada.

13. člen

(neposredni stroški)

Pri opredelitvi neposrednih stroškov poslovanja kritnega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki urejajo poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje v delu, ki se nanaša na vzajemne sklade, razen v delu, ki se nanaša na provizije za upravljanje, ki v okvir neposrednih stroškov poslovanja kritnega sklada ne sme vključevati provizije za upravljanje ali drugih stroškov, ki po svoji vsebini pomenijo nadomestilo za upravljanje sredstev kritnega sklada.

Obrazložitev k 13. členu

Člen ureja opredelitev neposrednih stroškov poslovanja kritnega sklada za izplačevanje pokojninskih rent. Njegov cilj je zagotoviti jasno določitev stroškov, ki se lahko neposredno bremenijo kritnemu skladu, ter preprečiti vključevanje stroškov, ki po svoji vsebini predstavljajo nadomestilo za upravljanje sredstev kritnega sklada. Določba sledi ureditvi iz tretjega in četrtega odstavka 349. člena ZPIZ-2, ki za kritne sklade za izplačevanje pokojninskih rent ne dopuščata obračunavanja upravljavske provizije in glede vrst dopustnih stroškov napotujeta na ureditev, ki velja za vzajemne sklade.

Člen določa, da se pri opredelitvi neposrednih stroškov poslovanja kritnega sklada smiselno uporabljajo določbe predpisov, ki urejajo poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje v delu, ki se nanaša na vzajemne sklade. Takšna ureditev omogoča uporabo uveljavljenega regulativnega okvira glede dopustnih neposrednih stroškov poslovanja ter zagotavlja primerljivo in pregledno obravnavo stroškov, ki nastajajo pri poslovanju kritnega sklada. S tem se krepi pravna varnost ter zagotavlja večja preglednost poslovanja kritnih skladov za izplačevanje pokojninskih rent.

Hkrati člen določa pomembno omejitev glede stroškov, ki lahko neposredno bremenijo kritni sklad. Med neposredne stroške poslovanja se ne smejo vključevati provizije za upravljanje ali drugi stroški, ki po svoji vsebini predstavljajo nadomestilo za upravljanje sredstev kritnega sklada. Namen te omejitve je zagotoviti dosledno izvajanje zakonske prepovedi obračunavanja upravljavske provizije na kritnem skladu ter preprečiti njeno prikrito zaračunavanje pod drugo obliko stroškov.

Takšna ureditev zagotavlja jasno razmejitev med neposrednimi stroški poslovanja kritnega sklada ter stroški oziroma nadomestili, ki jih izvajalec upošteva pri oblikovanju pokojninskega produkta v skladu z drugimi določbami pravilnika. S tem se preprečuje dvojno zaračunavanje storitev upravljanja

sredstev ter zagotavlja, da se zavarovanci bremenijo le s tistimi stroški, ki so neposredno povezani z delovanjem kritnega sklada in ne predstavljajo dodatnega plačila za upravljanje sredstev.

Člen tako prispeva k preglednosti poslovanja kritnih skladov, krepitvi varstva zavarovancev ter doslednemu izvajanju zakonskega načela, da kritni sklad za izplačevanje pokojninskih rent ne sme biti obremenjen z upravljavsko provizijo. Hkrati omogoča uporabo uveljavljenih pravil glede opredelitve neposrednih stroškov poslovanja, ki veljajo za vzajemne sklade, ob upoštevanju posebnosti pokojninskih rentnih kritnih skladov.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

14. člen

(1) Spremembe pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente, sprejete zaradi uskladitve s tem pravilnikom, se uporabljajo za zavarovance, ki so se v zavarovanje vključili po uveljavitvi teh sprememb.

(2) Za zavarovance, ki so se v zavarovanje vključili pred uveljavitvijo sprememb iz prejšnjega odstavka, se še naprej uporabljajo določbe pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente, ki so veljale ob vključitvi v zavarovanje.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se nerazporejeni zneski tehničnih izidov iz drugega odstavka 9. člena Pravilnika o podrobnejših pravilih in minimalnih zahtevah, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente (Uradni list RS, št. 110/13, 94/14, 21/16 in 68/19) po stanju na dan 31. 12. 2026, v celoti uporabijo za povišanje pokojninske rente.

(4) Za pogodbe za izplačevanje pokojninske rente sklenjene v skladu s Pravilnikom o podrobnejših pravilih in minimalnih zahtevah, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente (Uradni list RS, št. 110/13, 94/14, 21/16 in 68/19) se glede pripisa dobička uporabljajo določbe tega Pravilnika od 1. 1. 2027.

Obrazložitev k 14. členu

Člen ureja uporabo sprememb pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninskih rent, ki bodo sprejete zaradi uskladitve s tem pravilnikom, ter prehod na novo ureditev pripisa dobička.

Prvi in drugi odstavek temeljita na sedmem odstavku 222. člena ZPIZ-2 in zagotovita stabilnost pogodbenih razmerij in pravno varnost pogodbenih strank v fazi izplačevanja pokojninskih rent.

Prvi odstavek tako določa, da se spremembe pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente, ki so posledica uskladitve s tem pravilnikom, uporabljajo le za zavarovance, ki se v zavarovanje vključijo po uveljavitvi teh sprememb. Za te zavarovance se uporabljajo pravila pokojninskega načrta, ki so bila oblikovana v skladu s tem pravilnikom.

Drugi odstavek določa, da se za zavarovance, ki so se v zavarovanje vključili pred uveljavitvijo sprememb pokojninskega načrta, še naprej uporabljajo določbe pokojninskega načrta, ki so veljale ob njihovi vključitvi v zavarovanje. S tem se preprečuje poseganje v že oblikovana pogodbena razmerja in zagotavlja pravna varnost pogodbenih strank.

Ob vključitvi v pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent se med izvajalcem in zavarovancem vzpostavi pogodbeno razmerje, katerega bistveni elementi so določeni v pokojninskem načrtu in pogodbi o izplačevanju pokojninske rente. Med te elemente sodijo zlasti pravila za izračun pokojninske rente, uporabljene aktuarske predpostavke, način ugotavljanja in pripisa dobička, stroški ter druga pravila, ki vplivajo na ekonomsko ravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank. Namen določbe je zato ohranitev pogodbenega ravnotežja, kot je obstajalo ob sklenitvi pogodbe, ter spoštovanje načela pravne varnosti in načela pacta sunt servanda.

Tretji odstavek določa, da se nerazporejeni zneski tehničnih izidov, oblikovani na podlagi dosedanje ureditve, po stanju na dan 31. decembra 2026 v celoti uporabijo za povišanje pokojninskih rent. Takšna ureditev pomeni nadaljevanje koncepta, ki ga je vseboval že doslej veljavni pravilnik. Veljavni pravilnik namreč določa, da mora izvajalec najmanj 90 odstotkov pozitivnega tehničnega rezultata nameniti pripisu dobička zavarovancem, pri čemer se najmanj polovica tega zneska vsako leto neposredno pripiše zavarovancem v obliki povečanja pokojninskih rent, preostali del pa se lahko začasno zadržuje kot nerazporejeni tehnični rezultat za namene pokrivanja negativnih tehničnih rezultatov oziroma prihodnjih povečanj rent. Predlagana ureditev zato ne spreminja namena teh sredstev, temveč določa njihov dokončni pripis zavarovancem.

Pri tem je treba upoštevati, da sredstva kritnega sklada niso sredstva izvajalca, temveč predstavljajo namensko premoženje, oblikovano za kritje obveznosti iz pokojninskih rent in drugih pravic upravičencev iz teh pogodb. Kritni sklad se upravlja ločeno od preostalega premoženja izvajalca, sredstva kritnega sklada pa so namenjena izpolnjevanju obveznosti iz zavarovalnih pogodb, za katere je bil posamezni kritni sklad oblikovan. Nerazporejeni tehnični izidi zato ne predstavljajo samostojne premoženjske pravice izvajalca, ampak so del premoženja kritnega sklada, ki je po svoji naravi namenjeno zavarovancem oziroma izpolnjevanju obveznosti do njih.

Res je, da lahko obstoj nerazporejenih tehničnih izidov izvajalcu posredno koristi, saj omogoča pokrivanje morebitnih prihodnjih negativnih tehničnih izidov znotraj kritnega sklada in s tem zmanjšuje verjetnost, da bi moral izvajalec zagotoviti dodatna sredstva za pokrivanje primanjkljaja kritnega sklada. Vendar takšna posredna ekonomska korist sama po sebi ne ustvarja pridobljene pravice izvajalca na teh sredstvih.

Četrti odstavek določa, da se za vse pogodbe za izplačevanje pokojninskih rent od 1. januarja 2027 glede pripisa dobička uporabljajo določbe tega pravilnika.

Namen tretjega in četrtega odstavka je zagotoviti enotno metodologijo znotraj posameznega kritnega sklada ter omogočiti učinkovitejše upravljanje sredstev. Brez takšne ureditve bi morali izvajalci praviloma oblikovati ločene kritne sklade oziroma uporabljati ločene sisteme za pogodbe, sklenjene po različnih pravilnikih. Takšna ureditev bi povečala operativno zahtevnost poslovanja, zmanjšala ekonomijo obsega, povečala stroške upravljanja kritnih skladov in potencialno zmanjšala donose, ki so na voljo zavarovancem.

Določba zato omogoča, da se pogodbe, sklenjene po dosedanjem in novem pravilniku, izvajajo znotraj istega kritnega sklada ob uporabi enotnih pravil. S tem se zagotavlja enotnejša obravnava zavarovancev ne glede na datum sklenitve pogodbe in odpravljajo razlike, ki so se v praksi pojavile zaradi različnih pristopov izvajalcev pri oblikovanju in uporabi nerazporejenih tehničnih izidov po dosedanjem pravilniku.

Ureditev tretjega in četrtega odstavka učinkuje za naprej in na dan njene uveljavitve ne posega v že izplačane rente ali že pripisani dobiček, temveč ureja način prihodnje uporabe sredstev kritnega sklada in pripisa dobička po 1. januarju 2027.

Tretji in četrti odstavek ne posegata v bistvene elemente pogodbenega razmerja na način, ki bi bil primerljiv s spremembo višine pokojninske rente, uporabljenih tehničnih podlag ali drugih temeljnih

aktuarskih predpostavk. Gre predvsem za ureditev načina pripisa dobička in razdelitve sredstev kritnega sklada za naprej. Poleg tega določbi izboljšujeta položaj zavarovancev, saj omogočata hitrejši pripis ustvarjenih presežkov in enotnejšo obravnavo vseh zavarovancev znotraj istega kritnega sklada. Zato ureditev ne pomeni retroaktivnega posega v pridobljene pravice izvajalcev, temveč ureja bodoče izvajanje sistema pripisa dobička ob upoštevanju namena sredstev kritnega sklada in interesov zavarovancev.

15. člen

Pokojninski načrti za izplačevanje pokojninskih rent se uskladijo z določbami tega pravilnika v roku šestih mesecev po uveljavitvi tega pravilnika.

Obrazložitev k 15. členu

Prehodna določba določa šestmesečno obdobje za uskladitev obstoječih pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninskih rent z novim pravilnikom. Rok je potreben zaradi sprememb, ki jih pravilnik uvaja pri izračunu pokojninskih rent, ugotavljanju tehničnega izida kritnega sklada, pripisu dobička, deležu izvajalca v tehničnem izidu ter drugih elementih pokojninskih načrtov.

V navedenem obdobju bodo zavarovalnice in pokojninske družbe pripravile potrebne spremembe pokojninskih načrtov, informacijskih sistemov in drugih operativnih procesov ter pridobile ustrezna soglasja. Namen prehodnega obdobja je zagotoviti urejen prehod na novo ureditev, pravno varnost zavarovancev ter nemoteno izvajanje pokojninskih rent.

Šestmesečni rok upošteva tudi dejstvo, da zadnja novela ZPIZ-2 za uskladitev pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninskih rent ni določila posebnega prehodnega obdobja, zato se potrebni rok za prilagoditev določa s tem pravilnikom.

16. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o podrobnejših pravilih in minimalnih zahtevah, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente (Uradni list RS, št. 110/13, 94/14, 21/16 in 68/19).

(2) Pokojninski načrti odobreni v skladu s Pravilnikom o podrobnejših pravilih in minimalnih zahtevah, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente (Uradni list RS, št. 110/13, 94/14, 21/16 in 68/19) od roka določenega v 14. členu tega pravilnika se ne smejo uporabljati za sklepanje novih pogodb za izplačevanje pokojninskih rent.

(3) Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Obrazložitev k 16. členu

Člen ureja začetek veljavnosti tega pravilnika ter prenehanje veljavnosti dosedanjega pravilnika, ki je urejal isto področje.

Prvi odstavek določa, da z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati dosedanji pravilnik. Takšna ureditev zagotavlja pravno kontinuiteto in preprečuje pravno praznino, saj se stari pravilnik uporablja vse do trenutka, ko se začne uporabljati nova ureditev. S tem se zagotavlja neprekinjeno urejanje izračuna pokojninskih rent in jasen prehod med starim in novim režimom.

Drugi odstavek omejuje uporabo starih pokojninskih načrtov za sklepanje novih pogodb. Kljub temu, da stari pravilnik ne velja več, ostanejo pokojninski načrti pripravljeni v skladu s starim pravilnikom še vedno v veljavi, ker ostanejo veljavne sklenjene pogodbe. Potrebno je preprečiti sklepanje novih pogodb po pokojninskih načrtih, ki niso usklajeni s novim pravilnikom.

Tretji odstavek določa, da začne ta pravilnik veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Celoten člen tako zagotavlja jasen, pregleden in pravno varen prehod na novo ureditev, obenem pa preprečuje prekrivanje ali hkratno uporabo različnih pravilnikov na istem področju.